

דבר תורה לפרשת במדבר מפרוש רבנו עובדיה ספורנו

עורך: יצחק גבאי

אני בתוך שרשרת הדורות

ספר במדבר כולו ופרשת במדבר בפרט, עמוסים בשמותיהם של בני ישראל במפקדים השונים. אנו מוצאים את: שמות נשיאי השבטים, שמות המרגלים, שמות ראשי משפחות מעם ישראל וראשי משפחות הלוויים ועוד כמה רשימות של שמות ומשפחות. הספירות והמפקדים המייחדים כל כך את ספר במדבר, ייחדו לו שם נוסף והוא 'חומש הפקודים'. המפקד הראשון כבר בפרק א' הוא מניין כל יוצאי המלחמה, דהיינו הגברים שמעל גיל עשרים. התורה כותבת לנו שמניין זה נעשה על פי השבטים והמשפחות וכלשון הכתוב (א, י"ח): "ויתילדו על משפחותם לבית אבותם". וכאן ניתן לשאול מדוע כל כך חשוב לנו למנות את מספר יוצאי המלחמה דווקא בדרך של יחס לשבט ולמשפחה? ובפרט, שמפקד המלחמה הוא עניין טכני בלבד? הספורנו מפרש פסוק זה ונותן בפרושו כיוון חשיבה מעניין: **"ויתילדו על משפחותם לבית אבותם – מפני שהיה מניינם זה כדי שיצאו בו לצבא המלחמה, הייתה הכוונה לשמור יחסם שזכות אבותם מסייעתם"**. גם בדבר שלכאורה הוא עניין טכני כמו מפקד יוצאי המלחמה, יש לפקוד בדרך של שיוך כל חייל נפקד אל אבותיו, משפחתו ושבטו. האדם הוא לא יצור תלוש ונפרד אלא מחובר אל אבותיו. במלחמתו הוא אינו עומד בודד אלא כממשיך אבותיו ואם כך הוא עומד למלחמה - זכות אבותיו מסייעת לו בשעות המלחמה החשובות.

אחרי מפקד זה ותאור סדר הנסיעה והחנייה של עם ישראל במדבר התורה עוברת להתעסק בלוויים וראשית היא פותחת במניית שמותם של בני אהרון. במניין זה הספורנו מאיר לנו את המקום של האני בתוך שרשרת בדורות באור קצת שונה (ג', ב'): **"ואלה שמות בני אהרון – כל אחד מהם נחשב בשמו לא מצד מה שהוא בן אהרון בלבד"**. כלומר בני אהרון חשיבותם היא גם מצד שהם בני אהרון אך יש להם גם חשיבות עצמית.

ומכאן מסר חשוב, אל לו לאדם להיות עומד בפני עצמו כעלה נפרד ללא ענף גזע ושורשים. אלא להרגיש שהוא חוליה בשרשרת הדורות ויש לו בזה גם זכות אבות וגם חובה עצמית להיות ממשיך השרשרת. **ומאיידך**, האדם עומד גם בפני עצמו, אין לו לסמוך יתר על המידה על אבותיו וגם לא להרגיש חובה יתירה על חלקו במארג הדורות, יש לו את המקום העצמי שלו, המיוחד שלו. מקום שהניח לו ה' והניחו לו אבותיו להתגדר בו ולהצמיח בו את ה'אני' המיוחד שהוא רק שלו.